

După deschiderea, într-un totu meritorie, a stagiunii țirgumureșene, cu premierele absolute Noaptea cabotinilor de Romulus Guga și Bocet vesel pentru un fir de praf rățăitor de Sütő András, grupajul de spectacole oferit de teatru, în această primăvară, ne-a întregit imaginea unei instituții serioase, în care se muncește cu sîrguință, cu simțul responsabilității, și unde iubitorul de teatru poate găsi nu puțin satisfacții.

În mod firesc, premierelor inaugurale cu piese originale contemporane le-au urmat altele, cu piese clasice universale și cu piese din dramaturgia națională. Două dintre aceste spectacole, remarcabile, pot sluji drept etalon al calității în acest teatru: A murit Tarelkin! de A. Suhovo-Kobîlin, la secția română, în regia lui Gh. Harag, și Don Carlos de Schiller, la secția maghiară, în regia lui Kinses Elemér.

A MURIT TARELKIN!

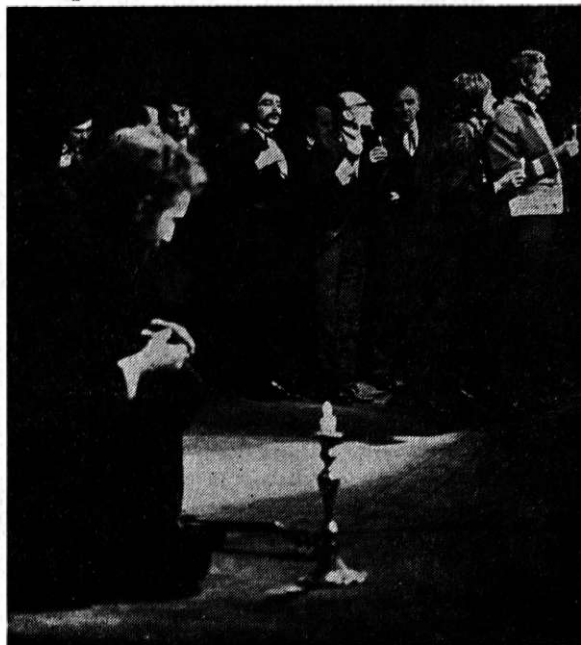
de A. Suhovo-Kobîlin

Farsa atroce a dramaturgului rus A. Suhovo-Kobîlin, puțin jucată, în general, situându-se pe a doua treaptă valorică, în raport cu capodoperele dramaturgiei clasice ruse, se dovedește a fi, în spectacolul Teatrului din Tg. Mureș, o virulentă satiră la adresa regimului autocrat țarist, trimițînd ecouri semnificante spre regimurile de teroare anti-umane, mai apropiate de zilele noastre. Gheorghe Harag a conceput și a realizat spectacolul într-o viziune grotesc-fantastică, făcînd să reînvie în fața noastră, ca dintr-un tablou de epocă, o lume întunecată, dezumanizată, o lume în care setea de putere a celor de sus se folosește de întreaga aparatură a birocratismului inexpugnabil, de obscurantismul dirijat, ca și de servilismul ierarhic încurajat, pentru a-și întări dominația asupra celor de jos.

Această viziune și-a găsit o expresie plastică sugestivă în scenografia lui Dan Jiti-anu, o alcătuire din zdrențe și lîntolii cenușii, luminată atît cît să ne lase să ghicim ruina unei lumi apuse, o lume de ceturi și eresuri, în care strigoi înșiși devin obiect al anchetelor polițienești. Grupul grotesc și sinistru al funcționarilor veniți la înmormîntare, mișcîndu-se sacadat, în ritmul unui mecanism dereglat; discursul funebru al lui Tarelkin la propria sa înmormîntare; masa pantagruelică a subcomisarului de poliție Rasplîuev (magistrală interpretare a lui Ion Fiscuteanu, într-o compoziție bogată, succulentă, reprezentînd forța oarbă a aparatului polițienesc într-un regim autocrat); grupul creditorilor apăruiți în chip de ciocii; interogatoriul martorilor, trimițînd atît de dureros de limpede la amintirea interogatoriilor absurde și crude din perioada dominației

fasciste — iată cîteva dintre momentele nodale ale spectacolului. Ele sînt realizate prin colaborarea regizorului cu actorii, printr-o muncă de ansamblu, disciplinată și exactă, și prin crearea unor personaje puternic reliefate. Straniu și lunecos în contururi, Tarelkin-Kopilov a găsit în Aurel Ștefănescu un interpret suplu; masiv și amenințător, ca o primăjdie nedeslușită, Maxim Kuzmici Varravin, „care e una și aceeași persoană” cu căpitanul Polutatarinov, a dominat scena prin persoana și cu vocea lui Mihai Gingulescu. Un comisar-șef obsedat de putere, infirm, de o paloare cadaverică, dar inflexibil, a realizat

„A murit Tarelkin” pe scena Teatrului de Stat din Tîrgu Mureș — o viziune grotesc-fantastică

Data premierei: 26 noiembrie 1977.
Regia: GHEORGHE HARAG. Scenografia: DAN JITIANU. Muzica de scenă: SILVIA CUTER.

Distribuția: MIHAI GINGULESCU (Maxim Kuzmici Varravin-Căpitanul Polutatarinov); AUREL ȘTEFĂNESCU (Kandid Kastorovici Tarelkin-Sila Silici Kopilov); CORNEL POPESCU (Antioh Elpidiforovici Oh); ION FISCUTEANU (Ivan Antonovici Raspluv); ADRIAN MAZARACHE (Cibisov, Vanicika); DAN GLASU (Ibisov); GEORGE CUSTURĂ (Omega); CONSTANTIN SĂSĂREANU (Flegmont Egorici Popugaicikov); CONSTANTIN DOLJAN (Moșierul Civanikin); RADU NEAG (Kristian Kristianovici Uamöglichkeit); LIVIA GINGULESCU (Liudmila Spiridonovna Brandahlistova); IOLANDA DAIN (Mavrușca); DAN CIOBANU (Pahomov); VLAD RĂDESCU (Kaciala); AL. PERGHE (Șatala). În alte roluri: FRANCISC BEDÜ, ION RUSCUȚ, ERNEST KĂNTOR, DEZIDERIU MIRCEA, ARPĂD VĂRADI, GH. ȘULEA, NICOLAE NAGY, IOSIF JĂNOSI.

Cornel Popescu, prefigurând un călău al lagărelor naziste. Alături de cei patru interpreți ai rolurilor principale, scurtele apariții ale unor actori dotați, devotați scenei țîrgumureșene — printre care Dan Glasu, Constantin Săsăreanu, Constantin Doljan, Livia Gingulescu, Iolanda Dain, Vlad Rădescu. Dan Ciobanu — au completat imaginea unei lumi de coșmar, căreia regizorul nu i-a acordat decât rareori privilegiul de a ne stîrni risul, și atunci, înghețîndu-ne zîmbetul pe buze. Talentatul regizor Gh. Harag a lucrat cu rigoarea sa binecunoscută, demonstrînd din nou capacitatea de a crea metafore scenice expresive, revelatorii. Finalul spectacolului, în care, de sub giulgiul cenușiu lăsat peste această lume, încep să se audă zgomote înăbușite, bocănituri ce se transformă, treptat, în tropăitul cadentă al unei armate, venind parcă din depărtări, este de-a dreptul impresionant, semnalînd pericole posibile în lumea de azi, chemînd la vigilență.

DON CARLOS

de Schiller

Un spectacol de o mare expresivitate, bogat în sugestii, este *Don Carlos*, în regia tinărului Kincses Elemér. Laureat al primei ediții a Festivalului „Cîntarea României”, Kincses își afirmă aici însușirile creatoare — bogata imaginație, gîndirea artistică riguroasă, puterea de a materializa plastic ideile. Evitînd patosul romantic, discursivitatea

și, mai ales, capcanele sentimentalismului, Kincses a făcut din *Don Carlos* în primul rînd o dramă politică, structurată în jurul încercării marchizului de Posa de a elibera Țările de Jos de sub tirania spaniolă.

Scenografia simplă, laconică, dar sugestivă, a Annei Tamas — avînd drept element permanent un șir de armuri, ale căror poziții în spațiu, variabile, indică schimbarea locurilor de joc și a căror prezență semnifică lipsa de libertate, într-un stat dominat de puterea armatei și a Inchiziției — oferă ambianța adecvată desfășurării acțiunii, o ambianță sumbră, de suspiciune și de teamă.

În lumina ideii fundamentale a spectacolului, regizorul construiește acțiuni scenice, mișcări, gesturi, situații, care dinamizează textul, sporindu-i semnificațiile, cu o consecvență și o logică admirabile. Un gest aparent întîmplător dintr-o scenă își găsește altundeva ecoul, consecința, întregindu-și sensul. Jocul cu mingea, de pildă, pe care regina și doamnele de onoare îl practică pe furiș, cu teamă, înfrîngînd legile severe ale protocolului, se continuă în momentul în care, descoperindu-se mingea, aceasta devine obiect de spaimă și neliniște în suita regelui — n-o fi vreo bombă ascunsă? — pentru ca, după ce mingea a fost dezumflată, uitată lîngă tronul regelui, ea să devină obiect de deriziune, expresie a umilinței ducelui de Alba și a conformismului lui Domingo. Inventivitatea regizorului este, parcă, inepuizabilă și, cu rare excepții, ea slujește dezvăluirii sau sublinierii ideilor, într-o concepție care îmbină claritatea cu profunzimea... Optînd pentru sublinierea sensului politic al dramei, regizorul a distribuit în consecință și accentele. Eroul principal pare să fi devenit marchizul de Posa, pe care

Data premierei: 30 decembrie 1977.

Regia: KINCSES ELEMER. Scenografia: TAMAS ANNA. Versiunea maghiară: VAS ISTVAN.

Distribuția: LOHINSZKI LORAND (Filip al II-lea); ILLYES KINGA (Elisabeta de Valois); HUNYADI LASZLO (Don Carlos); MENDE GARY (Ducesa de Olivarez); SZEKELY M. EVA (Marchiza de Mondecar); FARKAS IBOLYA (Ducesa de Eboli); DEBRECZENI GABY (Contesa de Fuentes); ZALANYI GYULA (Marchizul de Posa); FERENCZY ISTVAN (Ducele de Alba); MAGYARI GERGELY (Contele de Lerma); TOTII TAMAS (Domingo, duhovnicul regelui); GYORFFY ANDRAS (Ducele de Fecria); KARP GYURGY (Ruy Gomez); ZONGOR ISTVAN, CSORBA ANDRAS (Alessandro Farnese, duce de Parma); GYARMATI ISTVAN (Marele inchizitor); NAGY LASZLO (Aprodul prințului); MENDEL GYURGY (Un curtean); KOVACS ANDRAS (Pajul).

Zalányi Gyula îl interpretează cu farmec, cu vigoare și cu energie, fără emfază. Faimoasa tiradă a libertății de gândire, în dialogul cu Filip, e rostită simplu, cu o convingere adâncă, într-o scenă bogată în mișcare, regizorul imaginând-o în cursul unor exerciții de scrimă pe care Filip le face, mai întâi, cu omul său de pază și apoi cu Posa însuși (aici, pareă, e totuși un exces de mișcare). Filip însuși a căpătat o mai mare complexitate, datorită jocului subtil, nuanțat, al lui Lohinszky Lorand, sugerind ideea subordonării regelui însuși față de Inchiziție, momente de îndoială, de neliniște, de teamă alternând cu accese de despotism. În schimb, Carlos e un personaj șters — intenționat, sau nu? — atât înfățișarea, cât și jocul cam otova al lui Hunyadi Laszlo răpindu-i aureola eroului romantic. În rolul reginei, Illyes Kinga a adus o ținută mai estu-oasă, dramatism sobru și eleganță, toate acestea topindu-se, parcă, în ultima scenă, într-un vibrant lirism. Farkas Ibolya (o prințesă Eboli plină de temperament, senzuală, așteptându-și alesul pe un pat uriaș, presărat cu petale de flori), Toth Tamas (Domingo), Ferenczy Istvan (ducele de Alba), Csorba Andras (un cardinal-inchizitor cu o figură de ceară albă, înspăimântător prin insensibilitate inumană, evocând un meca-nism al puterii), Magyari Gergely (contele Lerma), ea și alți interpreți din colectivul secției maghiare, au colaborat cu succes la realizarea unui spectacol valoros, care reduce în atenția publicului această piesă remarcabilă a clasicismului german.

DOCTOR FĂRĂ VOIE

de Molière

În lumina exigențelor impuse de aceste două spectacole, devenite firești pentru scena din Tirgu Mureș, comedia lui Molière, *Doctor fără voie*, pusă în scenă de András Hunyadi la secția română (în scenografia lui György Szakács, adecvată sălii Studio), apare dezavantajată. Regizorul și actorii au

Ștefan Moisescu, Alexandru Morariu și Vasile Vasiliu în „Doctor fără voie” de Molière

intenționat să revigoreze stilul spectacolului vechi, de bilci, al reprezentației populare, de largă accesibilitate, tinzând să provoace risul. Se ride, ce-i drept, la acest spectacol, dar nu fără un crescând sentiment de jenă. Pentru că, după începutul care vrea să reînvie unele mijloace ale comediei dell'arte (Marinela Popescu e cea care reușește cel mai bine în această încercare, cu grație frustă și cu dezinvoltură), montarea alunecă, treptat, spre clowneria facilă, amestecând stilurile. Sigur, actorii au haz. Vasile Vasiliu e un bun actor-acrobat. Ștefan Moisescu și Alexandru Morariu se străduiesc, uneori, cu succes, să fie doi clovni nătăfleți. Teodor Danetti, Adrian Mazarache, Smara Marcu manifestând, la rîndul lor, multă bunăvoință. Dar asta nu-i destul. Comedia clasică, fie ea și populară, are rigorile ei, care se răzbuună cînd sînt neglijate.

PIATRĂ LA RINICHI

de Paul Everac

Preocuparea pentru dramaturgia contemporană românească n-a fost abandonată de Teatrul din Tg. Mureș, ca materializîndu-se în prezentarea comediei lui Paul Everac, *Piatră la rinichi*. Fără a fi rodul unor ambiții maxime din partea autorului, care s-a mulțumit să găsească o idee comică și s-o parafrazeze în situații aflate la îndemînă, cu un modest efort de invenție, Pia-

Data premierei : 30 decembrie 1977.

Regia : ANDRAS HUNYADI. Scenografia : GYURGY SZAKACS. Muzica de scenă : SILVIA CULCER.

Distribuția : VASILE VASILIU (Sganarelle) ; MARINELA POPESCU (Martine) ; ION RITIU (Robert, Perin) ; TEODOR DANETTI (Géronte) ; ADRIANA GĂDĂLEAN (Lucinde) ; ADRIAN MAZARACHE (Léandre) ; ȘTEFAN MOISESCU (Valère) ; ALEXANDRU MORARIU (Lucas) ; SMARA MARCU (Jacqueline) ; ALEXANDRU FĂGĂRAȘAN (Thibaut).

EFFECTUL RAZELOR GAMMA...

Data premierei : 5 martie 1978
Regia : CONSTANTIN ANATOL.
Scenografia : VLADIMIR POPOV și
DIANA POPOV.

Distribuția : CORNEL POPESCU
(Virgil Urechiatu) ; ȘTEFAN MOI-
SESCU (Farfuz) ; CONSTANTIN SĂ-
SĂREANU (Hărăbaie) ; MIHAI GIN-
GULESCU (Strungă) ; CONSTANTIN
DOLJAN (Ranchiș) ; ALEXANDRU
FĂGĂRAȘAN (Dăicuțoiu) ; DAN CIO-
BANU (Scurtuleț) ; VASILE VASILIU
(Peșcheșanu) ; AUREL ȘTEFĂNESCU
(Roșcovă) ; VALENTINA IANCU (Ca-
melia Străcșineanu) ; IOLANDA DAIN
(Mardare) ; MELANIA URSU (Geta
Plăcintă) ; LIVIA GINGULESCU (Sora
medică) ; MARINELA POPESCU
(Pica) ; LIVIA DOLJAN (Costiță) ;
MARIA CECILIA HOPPE (Odobăci) ;
LIDIA ROȘCA MARINESCU (Doam-
na Bodolea) ; ALEXANDRU PERGHE
(Sandu) ; DAN CIOBANU, ADRIANA
GĂDALEAN (Participanți la ședință).

tră la rinichi are totuși meritul de a combate, cu mijloacele satirei, raiile morale încă tenace în societatea noastră, lichelismul și demagogia, în primul rând, mobilizând conștiința colectivă, în scopul eradicării lor. Spectacolul, pus în scenă de Constantin Anatol (e curios că, în cele mai multe teatre unde s-a jucat această comedie, ea n-a fost pusă în scenă de către regizori, ci de către actori, scenografi și alți voitori de bine), pune în valoare cu acuratețe mesajul militant și situațiile comice, conturînd, cu mijloace concret-individualizante, personajele, realizînd o bogată galerie de portrete satirice. Un decor ingenios, din panouri semicirculare glisante, realizat de arh. Vladimir Popov, oferă posibilitatea schimbării „cinematografice” a locului de joc, melodiile antrenante care însoțesc schimbările punctînd cu voioșie ritmul alert al reprezentației.

În rolul lui Urechiatu, Cornel Popescu realizează, cu naturalețe și cu umor, chipul „bolnavului” intolerant față de necinste, pre-gătînd momentele de „criză”, marcînd în mod neostentativ culminația și relaxarea și cu-ecerînd complicitatea publicului în procesul de eliminare a „pietrelor”. Îl secondează, cu bune rezultate, cu modestie și eficiență, Valentina Iancu, în rolul Cameliei Străcșineanu, și Ștefan Moisesescu (Directorul Farfuz), care conturează în linii clare și precise un tip de lichia cu aparențe de jovialitate și cumsecădenic ; li se alătură Constantin Săsăreanu (Hărăbaie), Mihai Gingulescu (Președintele Strungă), Constantin Doljan, Vasile Vasiliu, Alexandru Făgărașanu, precum și Livia Doljan, Iolanda Dain, Melania Ursu (într-o schiță caricaturală savuroasă). O mențiune separată pentru Marinela Popescu, miniatură reușită a unei secretare cu mustră de șoricel speriat, în curs de redobîndire a demnității umane.

Temîndu-se, probabil, de „efectul” unui spectacol în exclusivitate feminin, regizorul Szabo Jozsef a completat distribuția cu un bărbat, făcînd să apară în scenă profesorul Goodman, cel despre care se vorbește atît de mult în piesă. Spectacolul se deschide, așadar, printr-un scurt comentariu al sus-numitului, în persoana, simpatcă, a lui Zalanyi Gyula, închizîndu-se așijderea, prin prezența acestuia pe o platformă, alături de premiata Tillie, pe altă platformă. Ce să-i faci ? Au și bărbații mijloacele lor de apărare, în fața primejdiei matriarhatului.

Spectacolul este lucrat cu seriozitate, cu o bună dozare a momentelor de paroxism și a celor de acalmie, reprezentînd drama ne-realizării într-o lume haotică, dezechilibrată. Decorul lui Paulovics Laszló, alcătuit din panouri înalte, vopsite, și din mobile desprececheate, oferă cadrul scenic adecvat unor destine însingurate, asupra cărora plutește umbra demenței. O demență reală, cu aspecte clinice, uneori, așa cum apare în interpre-tarea Beatricei de către Mende Gaby, în partea a doua a spectacolului (dealtfel, ac-trița demonstrează o gamă largă de mijloace, folosite cu sobrietate și cu măsură, dar toa-leta tipător ridicolă pe care o arborează pentru participarea la conferința lui Tillie elimină orice urmă de tragicism al personaju-lui), ea și în accesele de isterie ale lui Ruth. Forța interpretativă a actriței Kovacs Kati, în acest rol, mută accentul spectacolului, fă-sînd-o pe blînda, buna și visătoare Tillie — interpretată corect și nuanțat de Borbath Ottilia — în planul secund. Crezusem, vă-zînd-o pe Ioana Ciomirtan, la Teatrul Mic, că în rolul lui Nanny nu se mai poate aduce nimic nou. Și, iată, admirabila B. Köszei Margit dovedește că oricînd se poate face și altceva, valoros, excepțional, cu talent și cu muncă migăloasă. Rolul lui Nanny, brodat din gesturi, din priviri și scurte sunete, e o prețioasă bijuterie, stîrnînd admirație pentru arta sa desăvîrșită și, tot-odată, emoție pentru profunda umanitate pe care o exprimă.

Data premierei : 3 martie 1978
Regia : SZABO JOZSEF. Scenogra-
fia : PAULOVICS LASZLO. Versiunea
maghiară : IGNACZ ROZSA.

Distribuția : MENDE GABY (Bea-
trice) ; BORRATH OTTILIA (Tillie) ;
KOVACS KATI (Ruth) ; B. KÖSZEI
MARGIT (Nanny) ; MEISZTER EVA
(Janice Vickery) ; ZALANYI GYULA
(Goodman).

Inegale ca valoare, dar tinzind către cotele cele mai înalte, variate ca problematică și ca modalitate artistică, spectacolele Teatrului din Tg. Mureș exprimă largile disponibilități ale celor două colective, compuse din forțe actoricești de prima categorie. Sigur, capitolul regie ar mai putea fi completat prin invitarea unor creatori valoroși din alte teatre. Important e, însă, faptul că teatrul și-a câștigat un public fidel, interesat, în continuă creștere, un public de toate vârstele și cu gusturi diferite. Un public de a cărui maturizare culturală teatrul se preocupă și pe alte căi decât cele ale prezentării unor spectacole. *Tribuna literar-artistică*, programată o dată pe lună, conștind dintr-o bogată alcătuire de versuri și muzică, pe o temă dată, și la care își dau concursul, deopotrivă, actori ai celor două secții și, uneori, artiști amatori, sub îndrumarea atentă a directoru-

lui teatrului, regizorul Dan Alecsandrescu, are, fără îndoială, bune efecte culturale și frumoase perspective de dezvoltare, dată fiind afinența publicului interesat. La fel, bunul obicei de a organiza, după spectacole, discuții cu publicul tânăr, asupra celor văzute, poate avea o influență reciproc pozitivă, mai ales dacă discuțiile vor fi mai vii conduse, mai puțin încorsetate, mai stimulative.

Oricum, cu o activitate bogată, cu un repertoriu interesant, variat, orientat spre valori majore, cu spectacole expresive, atrăgătoare și incitante pentru cugetul spectatorilor, Teatrul de Stat din Tîrgu Mureș se dovedește a fi una dintre instituțiile de apreciazabilă importanță culturală, în viața spirituală a țării.

Margareta Bărbuță

TEATRUL DE STAT DIN SIBIU

Teatrul din Sibiu este inimoasa trupă de actori care și practică nobila artă la sediu și nu numai la sediu — căci cele două secții, română și germană, fac dese deplasări în orașe și comune, pe o întinsă zonă a țării. Agnita, Mediaș, Copșa Mică, Dumbrăveni, Cisnădie, Sebeș, Cugir, Blaj, Alba Iulia, Făgăraș, iată câteva orașe din județ și din județele învecinate care se bucură de spectacolele acestui teatru, ca să nu mai pomenim comunele, peste o sută, pe care actorii sibieni, ca niște vrednici urmași ai iluminiștilor ardeleni ce sînt, le frecventează cu multă osîrdie, ducînd lumina și culoarea unor spectacole ce invită la reflecție și incită la dezbateri, formînd astfel, dintr-un public întimplător, un public iubitor de teatru, de valorile culturii și civilizației contemporane. Aceasta ne-o spune și bogatul și variatul repertoriu al Teatrului din Sibiu, cu certe calități artistice, de o consecvență orientare politică. Mai întîi, la secția română, se cuvine să amintim, alături de câteva spectacole pe care le vom analiza (Oameni și șoareci, Joc de pisici, Peripețiile bravului soldat Svejk, Vieți paralele), și comediele Fetele Didinei de Victor Eftimiu (regia, Avram Besoiu; scenografia, Vasile Rotaru), Piatră la rinichi de Paul Everac (regia și scenografia, Erwin Kuttler), Comedie cu oțteni de Gheorghe Vlăd (regia, Avram Besoiu; scenografia, Erwin Kuttler), feeria Sinziana și Pepelea de Vasile Alecsandri (regia, Sergiu Savin; scenografia, Petru Voichescu) și drama Dealul cu ființă arteziană de Yannis Ritsos (regia, Nicoleta Toia). La secția germană, întîlnim de asemenea un repertoriu de calitate, compus din piesele: Opera do trei parale de Bertolt Brecht (regia, Pict Drescher), Discipolul diavolului de G. B. Shaw (regia, Hanns Schuschnig; scenografia, Erwin Kuttler), Nathan înțeleptul de Lessing (regia, Henry Simon, regizor din Hamburg), Să nu-ți faci prăvălie cu scară de Eugen Barbu (regia Hanns Schuschnig; scenografia, Maria Bodor), Mașina de scris de Jean Cocteau (regia, Hanns Schuschnig; scenografia, H. Fabini), Noile suferințe ale tânărului W. de Ulrich Plenzdorf (regia, Hanns Schuschnig; scenografia, Constantin Rusu) și Anecdote provinciale de A. Vampilov (regia, Christian Maurer; scenografia Erwin Kuttler).

Harnicele trupe, atât cea română cit și cea germană, își fac pe deplin datoria, atacînd îndrăzneț și cu succes piese, după cum vedem, de valori diferite, scrise în diverse registre ale dramaturgicului, piese clasice și contemporane, universale și naționale, într-un echilibru care vădește dorința nu numai de a atrage publicul, dar și de a-l reține și a-l ridica la noi cote de exigență. Recunoaștem aici buna politică repertorială a direcției

teatrului și, deopotriviă, posibilitățile reale ale celor două trupe — în ciuda numărului restrâns de actori — de a acoperi genuri variu. Atât actorii români, cât și cei germani vădese bogate disponibilități de joc, aproape fiecare stăpînind un larg registru de interpretare. De aci, mobilitatea spirituală și îndrăzneala de a aborda orice text, de aci, refuzul rutinei, vitalitatea, tinerețea, aș spune, care caracterizează Teatrul din Sibiu. Am avut ocazia să văd, în câteva zile de primăvară, unele spectacole, mai noi și mai vechi, care au demonstrat calitatea profesională a trupei și, încă, acele câteva caracteristici ale teatrului de care am pomenit.

VIEȚI PARALELE

de Ovidiu Genaru

Data premierei : 21 ianuarie 1978.
Regia : SERGIU SAVIN. Decoruri :
ERWIN KUTTLER. Costume : IUDIT
FEKETE-KOTHAY. Muzica : NICOLAE
MORANCIU.

Distribuția : MARIUS NIȚA (De-
mostene Fenisian) ; KITTY STRO-
ESCU (Mery) ; NICOLAE CĂLUGĂ-
RIȚA (Alexandru) ; ION BULEANDRĂ
(Bazil) ; GERALDINA BASARAB (Liz).

În florilegiul pe care ni l-a înfățișat Teatrul din Sibiu, am avut ocazia să văd și o piesă contemporană românească, cu subiect actual. E vorba de *Vieți paralele* de Ovidiu Genaru. Piesa, meșteșugit scrisă, cu o replică deseori vioaie, este oarecum tributară tematic altor texte mai vechi și mai noi. Cite ceva din *Siciliana* lui Aurel Baranga (întrezărim și o intenție polemică), cite ceva din preocupările mai recente ale lui Paul Everac sau Horia Lovinescu transpăre și aci. Un fiu care se rupe de viața de huzur a unei familii bine situate în ierarhia socială, o mamă îngrijorată de soarta odraslei, un tată-director de uzină principal, o tină ră fată care îl iubește pe fiu, aparent ușuratică, dar vădind, pînă la urmă, un fond sufletește sănătos, un raisonneur anemic (unchiul, actor ratat și pensionar al familiei, personaj din filiația teatrului boulevardier dintre cele două războaie) constituie nodurile acestei, totuși, minore drame de familie.

Regizorul Sergiu Savin a operat asupra textului, pentru a-i acorda o mai bună simetrie a faptelor, eliberîndu-l totodată și de unele trimiteri în afara dramei, așa că spectacolul a avut rigoare și un bun echilibru. În ce privește timpul scenic. Actorii au dat piesei un plus de vitalitate și de adevăr al vieții. Marius Niță închipuie un tată închis în sine, ferm în ușoara-i plictiseală cu care înțîmpină lamentațiile și îngrijorările soției și mamei, interpretată cu multă naturalețe de Kitty Stroescu. În Alexandru (Fiul), Nicolae Călugărița are aplomb ; la fel, Geraldina Basarab, în Liz. Ion Buleandră nu șarjează, cum ar fi trebuit, în rolul unchiului Bazil, și pierde, astfel, un posibil rol de compoziție.

Kitty Stroescu și Ion Buleandră în
„Vieți paralele” de Ovidiu Genaru

JOC DE PISICI

de Örkény István

Data premierei : 25 februarie 1978.

Regia : NICOLETA TOIA. Scenografia : MARIA BODOR. Ilustrația muzicală : WOLFGANG WEBER.

Distribuția : KITTY STROESCU (Doamna Orban) ; MARIA MAGDA (Gizela) ; EUGENIA DIMITRIU-BABCAN (Paula) ; ANIȘOARA POPA (Soricele) ; GERALDINA BASARAB (Ilona) ; EMILIA POROJAN (Adelaide Bruckner) ; MIRCEA HINDOREANU (Victor Csermlenyi) ; RADU BASARAB (Iosif) ; MIRCEA BIRLEA (Garsonul).

Prin spectacolul Nicoletei Toia, comedia puțin nostalgică, puțin amară, *Joc de pisici* de Örkény István degajă o impresie de vitalitate neîntîlnită în alte montări : teama de singurătate și de îmbătrînire este estompată de pasiunea cu care protagoniștii își dispută propriile lor existențe. La această notă mai robustă a spectacolului a contribuit din plin jocul actriței Kitty Stroescu, care face o doamnă Orban sangvină, cu o puternică voință de a trăi, oarecum imperioasă, în ordine sentimentală. Ea nu se lasă pradă

tristeții cînd este înșelată, ci mai degrabă acceselor de minie, repede împăcate de revenirea pasională — temperament care aduce, pentru noi, o fire, poate, mai frustă, colorată mai viu, astfel încît doamna Orban ni s-a părut mai de-a noastră, mai autohtonă. În schimb, Gizela, bătrîna soră paralică, e concepută de Maria Magda în tonuri aristocratic-citadine, frizînd cosmopolitismul. Vocea, egală în tonalitate, are un timbru ce iaculecă ideea de migrenă perpetuă și de fragilitate elitară. O voce asemănătoare, în același rol, o avea, în Teatrul „Bulandra”, Beate Fredanov. Imitație ? Egală intuiție ? Înclinăm pentru a doua ipoteză. În Victor Csermlenyi, Mircea Hindoreanu are un aer superior-blazat, gesturi largi în intenție și niciodată terminate, dintr-o lenie mondenă, de bărbat obosit de succese. Paula (Eugenia Dimitriu-Barcan), cu talie încă de viespe și comportament convențional, foarte potrivit în rolul său, Șoricele, umila modistă (Anișoara Popa), știind să miorlaie cu zel cînd i se cere, altfel timidă pînă la înfricoșare, Ilona și Iosif, fiica și ginerele doamnei Orban, tineri absorbiți, plîu la alienare, de procesul de producție (interpretați de Geraldina și Radu Basarab), în sfîrșit, Adelaide Bruckner (Emilia Porojan), bătrînă doamnă cu monoclu, siluetă înțepenită de vanitate și de reumatisme, constituie galeria personajelor acestei piese, surprinse cu naturalețe.

Spațiul de joc în care se mișcă actorii e conceput de Maria Bodor în manieră naturalistă, oarecum încărcat de recuzită. Centrul scenei, mai funcțional, înfățișează camera doamnei Orban ; laturile retrase, camera lui Victor Csermlenyi și aceea a Paulei. Se realizează, astfel, un triptic. În fundal, înălțat pe un podium, se află fotoliul paraliziciei Gizela. Cîteva mici cortine acoperă, după necesități, laturile și fundalul, tăind însă prea convențional spațiul de joc.

Geraldina Basarab,
Radu Basarab și (în prim-plan)
Kitty Stroescu

OAMENI ȘI ȘOARECI

de John Steinbeck

Data premierei : 9 februarie 1978.
Regia : YANNIS VIEAKIS. Decoruri :
VITTORIO HOLTIER. Costume :
GEORGETA CARA. Traducerea : PRO-
FIRA SADOVEANU și SIMA ZAM-
FIR.

Distribuția : ION BULEANDRĂ,
BENEDICT DUMITRESCU (George) ;
ION GHIȘE (Lennie) ; AVRAM BE-
SOIU (Șeful) ; NICOLAE CALUGĂ-
RIȚA (Curley) ; RODICA TURBATU
(Soția lui Curley) ; SANDU POPA
(Slim) ; NICU NICULESCU (Candy) ;
MARIUS NIȚĂ (Crocks) ; DAN
TURBATU (Whit) ; ALEXANDRU
BĂLAN (Carlson).

Ion Ghișe (Lennie) și Ion Buleandră (George)

În *Oameni și șoareci* regăsim predilecția, cunoscută de la romantici, pentru valorificarea deșeurii umane. Dar, dacă romanticii procedau la salvarea tarârilor morale, aici, în bună tradiție naturalistă, ne este relevată puritatea morală a unui tarat psihic, a debilității mintale.

Dificultatea actorului în a aborda astfel de personaje stă în puținătatea expresivității

actorilor, care se datorează sărăciei de substanță psihică. Ion Ghișe ne-a făcut expresivă devoțiunea năvingă, fermecătoare în puritatea și în inconștiența sa, a lui Lennie — unul dintre personajele foarte dificile, în sensul amintit, ale dramaturgiei universale — față de prietenul său George. Inflexiunile vocii actorului vădese atîta credință, atîta nerăbdătoare rugăminte, atîta entuziasm copilăresc și atîta cumințe ascultare, încît ne emoționează de parcă am asista la un mizacol al iubirii, ca trăire prin celălalt. Ion Ghișe realizează, poate, rolul carierei sale. Îl ponderează Ion Buleandră (George), cu un joc bărbătesc, egal, liniștit, întrerupt de scurte iluminări, cînd vorbește despre visul atît de drag lui Lennie (ferma ce o vor cumpăra pentru a crește iepuri albaștri), stinse repede sub apăsarea grîjilor zilnice, și mai ales de teama ca nu cumva tovarășul său cel slab de minte să-i facă vreun necaz. Cuplul acestor actori este tulburător prin autenticitatea cu care ne prezintă simbioza sufletească dintre bărbat și copil, dintre voință și afecțiune, cînd voința pare a porni dintr-o afecțiune ascunsă și cînd afecțiunea este nu slăbiciune, ci voință de dăruire. Între personajele în care evoluează cei doi protagoniști se remarcă figura soției lui Curley, în interpretarea actriței Rodica Turbatu. Actrița știe să dea expresie atît vulgarității provocatoare, cît și unei sensibilități copilăresc-comunicative, pînă la limitele purității ingenuue. În Curley, soțul irascibil, circumspect față de purtările soției, Nicolae Calugărița s-a arătat ca un îns fragil, febril, cu izbucniri colerice, eliberări ale nervilor vibrînd de atîta pîndă. Ireproșabili, dar slujind roluri mai puțin colorate, ceilalți interpreți : Avram Besoiu (Șeful), Sandu Popa (Slim), Nicu Niculescu (Candy), Marius Niță (Crocks), Dan Turbatu (Whit) Alexandru Bălan (Carlson).

Spectacolul se înscrie printre cele mai bune realizări ale acestei stagiuni, prin sobrietatea mijloacelor actoricești utilizate, prin ritm, care e foarte aproape de cel al vieții (se păstrează spiritul naturalist al piesei), prin echilibrul interpretării — nici un actor nu-și greșește locul (rangul rolului său) — în acest mecanism al spectacolului, care reușește să ne iluzioneze cu atîta intensitate, încît parcă ilustrarea capătă adevărata temeinicie a vieții. Desigur, la aceasta contribuie și decorul, constituit din practicabile de scluduri, ce pot închipui cînd o întindere în pantă, cu cîteva tufișuri stilizate, cînd un interior frust, de dormitor pentru muncitori agricoli, cînd o magazie. Lumina are ceva neliniștitor și nu este niciodată prea clară. Este lumina de crepuscul, dar între aceste străluminări se lasă sugerată nu ziua, ci noaptea.

PERIPETEILE BRAVULUI SOLDAT SVEJK

de Jean Grosu
după Hašek

Data premierei : 12 iunie 1977.

Regia : **CONSTANTIN DINISCHIO-
TU**. Scenografia : **ERWIN KUTTLER**.
Muzica : **CAMIL GEORGESCU**. Ilu-
strația muzicală : **WOLFGANG WE-
BER**.

Distribuția : **CONSTANTIN STĂNE-
SCU** (Svejk) ; **EMILIA POROJAN**
(Doamna Müllerova) ; **OVIDIU STOI-
CHIȚĂ** (Bretschneider, Blanik) ; **MIR-
CEA ÎLINDOREANU** (Palivec) ; **A-
VRAM BESOIU** (Comisarul) ; **ION
GIHSE** (Judecătorul, Slavik) ; **SANDU
POPA** (Medicul I, Jandarmul) ; **NICO-
LAE CĂLUGĂRIȚĂ** (Medicul II, Ma-
rek) ; **MARIUS NIȚĂ** (Simulantul I,
Maiorul) ; **TEODOR PORTĂRESCU**
(Simulantul II) ; **DAN TURBATU**
(Simulantul III, Lt. Lukas) ; **PAUL
MOCANU** (Simulantul IV) ; **ION BU-
LEANDRĂ** (Grünstein) ; **BENEDICT
DUMITRESCU** (Subofiterul sanitar,
Căpitanul) ; **ANIȘOARA POPA** (Ba-
roneasa von Botzenheim) ; **ALEXAN-
DRU BĂLAN** (Otto Katz) ; **GERAL-
DINA BASARAB** (Doamna Kati) ;
NAE FLOCA-ACILENI (Wendler) ;
COSTEL RĂDULESCU (Colonelul von
Zillergut) ; **NICU NICULESCU** (Seful
de post) ; **EUGENIA DIMITRIU-BAR-
CAN** (Pezlerka).

Dramatizarea lui Jean Grosu respectă
modalitatea picarescă a romanului lui Ha-
šek. Personajul principal trece către un dez-
nodămint necunoscut, prin situații care nu-l
schimbă, dar care-i relevă caracterul. Situa-
țiile, după cum se știe, aparțin comicului
enorm sau grotesc, registre care alternează,
ilustrând bilciul lumii primului război mon-
dial, într-un imperiu în destrămare. Între
pericol și fantoșa lui, răătăcește impenetrabi-
lul soldat Svejk, cu disciplina sa supuse-
nie, rostind, cu enormă candoare, adevăruri
crude despre soarta unui imperiu sclerozat,
despre stâlpii găunoși pe care acesta se sprij-
ină : armata, judecătorii și preoții. Desigur,
în mediul militarist în care intră, Svejk gă-
sește din abundență ilustrații, așadar, reflec-
țiile lui se fac pe viu. Svejk este, totodată,
tap ispășitor și raisonneur ironic — ironic

Constantin Stănescu (Svejk), Mircea
Îlindoreanu (Palivec) și Ovidiu Stoi-
chiță (Bretschneider)

de care personajul nu e (oare ?) conștient,
dar funcționând pentru spectator, căci, după
cum se știe, într-o lume bîntuită de frică,
adevărul se lasă rostit doar de copii și de
nebuni.

Actorul Constantin Stănescu și-a înțeles
personajul în chipul relevat mai sus. Nimic
șarjat, în sensul caricaturii. Umorul se des-
prinde din situațiile comice în care prota-
gonistul este prins ca într-un carusel. Mai
degrabă, lumea scenei e populată de per-
sonaje caricaturale (Grünstein, medicul mili-
tar, Otto Katz, preotul, colonelul von Ziller-
gut etc.) Un contrast comic se realizează și
din supunerea aparentă a soldatului Svejk,
față cu libertatea sa de reflecție. Cuvintele
sînt rostite cu sfătoșenie ușor lăbărată. Iro-
nia involuntară a lui Svejk — și, implicit,
cea voluntară a lui Hašek — este relevată
în micșorarea evenimentelor politice, prin
comparații, prin analogii din meschinul uni-
vers cotidian burghez. Ideea este că nu
proporția evenimentelor sociale importă în
schimbarea lumii, ci calitatea lor existen-
țială. Svejk le poate reduce, le poate mini-
maliza, spre stupefacția celor din jur.

Din numeroasa distribuție, se impun ci-
teva roluri. Al lui Mircea Îlindoreanu (Circi-
umarul Palivec) — pîndind de la teighea
primejdioasa „dispută politică” dintre incon-
știentul sfătos Svejk și agentul Bretschneider
(Ovidiu Stoichiță) și apărîndu-se vehement,
cu brațele, de orice implicare în discuție. Al
lui Avram Besoiu (Comisarul), de o pedante-
rie bufonă, împinsă către truculentă. Al
lui Ion Buleandă (Grünstein, medicul mili-
tar), cu izbucniri cazonne teribile, între bufon
și grotesc, mărșăluind printre bolnavii simu-
lanți. Al lui Otto Katz (Alexandru Bălan),
preot militar cu ținută deșucheat-babică, a
cărui uniformă de-abia mai poate frîna miș-
cările haotice ale unui trup ce-și caută, to-
tuși, un echilibru precar, cu redresări aproape
incredibile. În Doamna Kati, Geraldina Ba-
sarab face, împreună cu Svejk, un bun mo-
ment comic. În locotentul Lukas, Dan Tur-
batu realizează tipul ofiterului monden al
armatei imperiale. În sfîrșit, colonelul von
Zillergut, interpretat de Costel Rădulescu în
aceeași manieră bufon-grotescă, e o siluetă

crispată pînă la rigiditate, cu tăceri tensionate și strigăte de minie suite pînă la aculele stranii ale unei trompete de clown. Nu mai citez. Rolurile celorlalți actori fac parte din categoria celor episodice, susținătoare ale prezențelor scenice enumerate. Actorii și-au făcut datoria, jucînd cu disciplină profesională, așa încît spectacolul ne-a apărut viu și unitar. Desigur, aici vedem și meritul regizorului Constantin Dinischiotu, care a știut să încadreze într-o gamă stabilă multiplele fațete ale spectacolului. Scenografia închipuie pereții de cărămidă aparentă ai unei cazărmi, subliniînd, astfel, mediul cazon, dar cărămizii e înmuiat în tonuri dulceag-roze — pe un fronton sînt pictați, discret, amorași — însculînd ideea de slăbiciune și moleșală a imperiului.

ANECDOTE

PROVINCIALE

de Aleksandr Vampilov

Anecdotele provinciale ale lui Aleksandr Vampilov — așa cum sînt supraintitulate cele două piese într-un act: *O istorie cu un metteur en page* și *20 de minute cu în-*

Heinrich Mildner și Siegfried Siegmund în „20 de minute cu în-

gerul, unite într-un spectacol datorită comunității de cadru — au fost puse în scenă de regizorul Christian Maurer. Spectacolul se remarcă prin acuratețe și prin ritm. Lumina în scenă este egală, puternică, așa încît gesturile actorilor, mimica lor, se desenează clar. Detaliile de joc capătă pregnanță; greseli-

Data premierei: 15 martie 1978.

Regia: CHRISTIAN MAURER. Scenografia: ERWIN KUTTNER.

O ISTORIE CU UN METTEUR EN PAGE

Distribuția: SIGRID ZACHARIAS (Victoria); CHRISTIAN THEIL (Potapov); HEINRICH MILDNER (Karloșin); REATRICE GUTT (Marina); SIEGFRIED SIEGMUND (Oleg); KARLHEINZ MAURER (Boris).

20 DE MINUTE CU ÎNGERUL

Distribuția: HEINRICH MILDNER (Ugarov); SIEGFRIED SIEGMUND (Anciughin); REATRICE GUTT (Vasiuta); CHRISTIAN THEIL (Basiliski); KARLHEINZ MAURER (Homutov); KLAUS HINN (Stupak); TRAUTE ROTH, SIGRID ZACHARIAS (Faina).

—, dacă ar fi fost — ar fi putut fi repede remarcate. Cînd un spectacol este lucrat cu atenție și cu siguranță, compus și recompus pînă la minuție, nu mai are nevoie de clar-obscur.

Decorul în care evoluează actorii e o a-nostă cameră de hotel, din care nu lipsește

niei litografia de deasupra patului. Un simulacru de fereastră, montat în marginea panoului din stînga, taie invizibilul perete prin care privesc spectatorii. Mi-a făcut plăcere această subtilă sugestie scenografică a lui Erwin Kuttler privind cutia cu iluzii a teatrului. Remarcabile sînt aparițiile lui Heinrich Mildner. Cea dintîi, într-un Kaloșin (administratorul de hotel) plin de demnitatea funcției pînă la trufie, care se topește, treptat, în nesiguranță și panică, pînă la ridicola ipostază a nebulunii simulate, revenind în postura morocînoasă, dar nu mai puțin ridicolă, a celui ce, chiar în urma unui grav proces de conștiință, nu e în stare să-și dobindească autenticitatea (*O istorie cu un metteur en page*). Cea de-a doua, în Ugarov — bețivan îndărătnic, cu gesturi de un comic gros, prin care transpare nesiguranța unui suflet labil. Pandant la jocul său este cel al lui Siegfried Siegmund, care compune un Auciughin grosolan, nutriend o minie greoaie, de rinocer, care sfîrșește, invariabil, în derută și în stupefacție. Mai reținem jocul lui Christian Theil, în Basiliski, siluetă țeapănă, cu gesturi pedant ridicole și izbucniri colerice (*20 de minute cu ingerul*).

NOILE SUFERINȚE ALE TÎNĂRULUI W. de Ulrich Plenzdorf

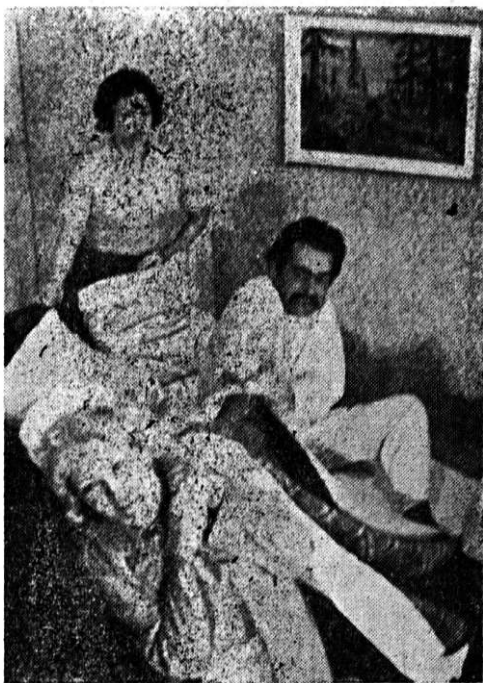
Data premierei : 29 martie 1978.

Regia : HANNS SCHUSCHNIG. Decoruri : CONSTANTIN RUSSU. Muzica : WOLFGANG WEBER.

Distribuția : KURT CONRADT (Tatăl) ; MARIETTA LISSAI (Mama) ; KLAUS ZEY (Edgar) ; WERNER JAINKE (Willi) ; HEIDRUN KAINTEL (Charlotte) ; ERHARD GRAEF (Dieter) ; WOLFGANG ERNST (Addi) ; SIEGFRIED SIEGMUND (Zaremba) ; HANS POMARIUS (Profesorul) ; ANNEMARIE SCHUNN (Sefa) ; TRAUTE ROTH (Fata) ; ALFRED SOMMERBURGER (Jonas) ; în multe roluri, GERT BROTSCHI.

Un spectacol-dezbateri face, din *Noile suferințe ale tînărului W.*, regizorul Hanns Schuschnig. Actorii se ridică firesc de pe scaunele așezate la marginile scenei, pentru a intra în rol. Recuzita scenică este mutată, dusă și adusă în conformitate cu cerințele spectacolului, dar fără să rupă ritmul. S-a renunțat, e drept, la iluzie, spectacolul are ceva demonstrativ, el se face montîndu-se și demontîndu-se, în fața publicului, pentru a sublinia că existența tînărului Edgar este una exemplară și, deci, posibil echivalentă cu cea a tinerilor spectatori ; pentru a se autoanaliza, aceștia trebuie să judece detașat acest joc, care se compune în fața lor. Desprindem, de aici, voința didactică, de teatru-scoală, a concepției regizorale. În Edgar, tînărul actor Klaus Zey face o splendidă risipă de vitalitate. Întrebările și meditațiile sale patetice trec rampa către un public înțeles ca participant, chiar dacă tăcut. La problemele de conștiință ce se expun în fața lui. O apariție de plăcută și caldă feminitate este, în Charlotte, Heidrun Kaintzel, într-alt de liniștitoare atmosferă creează această acțiune, ponderînd frenezia patetică, uneori aproape agitația turbulentă, a lui Klaus Zey.

Decorul lui Constantin Russu este funcțional, dar și semnificativ. Elementul principal, fix, al scenei, e un panou împărțit în casete cuprinzînd diverse forme plastice. Obiectele sînt colorate în gri-violet, fond parcum neutru, pe care se detașează, ca niște pete de culoare, siluetele actorilor.

Sigrid Zacharias, Heinrich Mildner și (în prim-plan) Beatrice Gutt în „O istorie cu un metteur en page“

TEATRUL DE STAT

„VALEA JIULUI”

DIN PETROȘANI

Valer Donca, Dumitru Drăcea și Zizi Ilieș

Îndată după turneul Teatrului de Comedie, care, vreme de o săptămână, a înveselit afișul de spectacole pe Valea Jiului, Teatrul din Petroșani a organizat, la rîndul lui, o suită de spectacole, programînd tot ceea ce realizează în cursul acestei stagiuni. Intenția inițiatorilor și organizatorilor a fost să ofere publicului și invitaților o imagine edificatoare asupra activității Teatrului „Valea Jiului”. A.T.M. a sprijinit substanțial această inițiativă, astfel că, vreme de cîteva zile, s-au aflat invitați, la o adevărată consfătuire de lucru, oameni de teatru, critici, regizori. Cu același prilej, a fost constituită Filiala A.T.M., cuprinzînd pe membrii colectivelor Teatrului „Valea Jiului” din Petroșani și Teatrului de estradă din Deva, ca președinte al filialei fiind ales actorul Nicolae Gherghe, directorul Teatrului „Valea Jiului”, iar ca secretar, regizorul Mihai Lungeanu.

Au fost prezentate spectacole cu piesele *Autobiografie* de Horia Lovinescu, *Viața particulară* de Ovidiu Genaru, *O anecdotă provincială* de A. V. Vampilov și *Alegeți-l singuri* de Ivan Bukovcan.

Discuțiile care au urmat acestor spectacole și care s-au desfășurat într-un spirit deschis, critic, constructiv, au pus în evidență împlinirile, dar și neajunsurile, au încercat să desprindă concluzii utile și să contureze perspectivele care se deschid, căile pe care urmează să se înscrie activitatea viitoare a acestui colectiv ambițios și harnic.

AUTOBIOGRAFIE

de Horia Lovinescu

Cel dintîi spectacol prezentat nu a produs satisfacție. Piesa *Autobiografie* de Horia Lovinescu, piesă care, cum se știe, urmărește să

Data premierei : 6 noiembrie 1977.

Regia : MARCEL ȘOMA. Scenografia : ELENA BUZDUGAN.

Distribuția : DUMITRU DRACEA (Galeriu Pop) ; VIKY ANDRONESCU (Dina Pop) ; MARILENA CĂTĂLIN (Raluca Pop) ; MIHAI CLITA (Radu Comșa) ; NICOLAE GHERGHE (Procopiu) ; ALEXANDRU CODREANU (Alexiu) ; MIRCEA PENIȘOARA (Ionescu) ; FLORIN PLAUR (Georgescu) ; PAULINA CODREANU (Irina) ; ILIE ȘTEFAN (Dogaru) ; VALER DONCA (Greavu) ; ZIZI ILIEȘ (Madam Vătămanu) ; ROSMARIN DELICA, FELIX ANTON RIZEA (Doi tineri).

înfățișeze destinul unui om de știință care a renunțat prea devreme la idealurile lui, pentru a-și făuri și consolida o poziție privilegiată în societate, o situație avantajoasă, confortabilă, pentru el și ai lui, a fost pusă în scenă de mai vechiul slujitor al teatrului, regizorul Marcel Șoma, fără o idee clară, fără un gând precis, în decorurile total lipsite de inspirație ale Elenei Buzdugan și avînd ca protagonist pe unul dintre cei mai buni actori ai colectivului, Dumitru Drăcea, aici neinspirat și marcat de tendințe manieriste. Drama savantului Galeriu Pop nu convinge, indiferența și monotonia plutesc peste spectacol. Nici ceilalți interpreți nu izbutesc să iasă din amorteala generală, Viky Andronescu, Nicolae Gherghe, Paulina Codreanu, Valer Donca, sau tinerii Marinela Cătălin și Mihai Clita practică un joc obosit, uscat, fără suflu. Răspunzător de această nereușită se face, desigur, regizorul Marcel Șoma, căruia, de astă dată, i-au lipsit o concepție despre piesă și elanul insufleitor care să o însoțească. Nu e de mirare că spectacolul nu arată să aibă vreun ecou la public.

VIAȚA PARTICULARĂ

de Ovidiu Genaru

Data premierei : 1 aprilie 1978.

Regia : MARCEL ȘOMA. Scenografia : ELENA BUZDUGAN.

Distribuția : VALER DONCA (Demostene Feneșan) ; ZIZI ILIEȘ (Meri) ; FELIX ANTON RIZEA (Alexandru) ; DUMITRU DRĂCEA (Unchiul Bazil) ; ANAMARIA CRISTEA (Liz).

Nici al doilea spectacol nu s-a ridicat la nivelul posibilităților acestui colectiv. Aceași lectură placidă a textului, aceeași indiferență față de problemele pe care le pune piesa lui Ovidiu Genaru, *Viața particulară*, lucrare nu neapărat strălucită, dar izbutită sub raportul dezvoltării unor realități sociale, de pe poziții critice și cu mijloace satirice bune. Valențele satirice s-au pierdut în spectacol, reprezentarea e posomorită, tinerii Felix Anton Rizea și Anamaria Cristea n-au exuberanță, mai vîrstnicii Valer Donca, Zizi Ilieș și Dumitru Drăcea n-au maturitate, fiecare interpretează așa cum îl taie capul, fiecare izbutește, ici-colo, momente mai cu relief, mai cu haz, fără să se întâlnească, pe tot timpul spectacolului, în vreo scenă încheiată. Iarși, decorurile și costumele Elenei Buzdugan sînt neînspirate, scenografia avînd o ciudată predilecție pentru obiecte kitsch și stufe urite. Să fie aceste două spectacole concludente pentru posibilitățile tea-

trului ? În nici un caz. Actori cu o bogată experiență, cu realizări anterioare notabile, ca Valer Donca, Dumitru Drăcea, Nicolae Gherghe, Florin Plaur, ne apar aici derutați, înțepeniți, manicizați, actori tineri și ebiar foarte tineri, cum sînt Paulina Codreanu și Mihai Clita sau Marinela Cătălin, Felix Anton Rizea, Anamaria Cristea, gîndesc greoi și plat. Cred, mai degrabă, că cele două spectacole au fost realizate într-un moment în care Marcel Șoma traversează o etapă de criză profesională. Experimentatul regizor, care s-a dovedit de atîtea ori util teatrului, are resurse mai mari, gîndește mai îndrăzneț decît a arătat-o acum și poate, fără îndoială, mai mult.

O ANECDOTĂ PROVINCIALĂ

de Aleksandr Vampilov

O înăltare aproape la nivelul adevăratelor posibilități ale colectivului s-a putut constata vîzînd spectacolul intitulat *O anecdotă provincială*, cu piesa lui A. V. Vampilov, *Douăzeci de minute cu ingerul*. Veritabilă bijuterie a genului, aparținînd speciei teatrului scurt, piesa — comedie, foarte comedie, dar amară, foarte amară — nu e, nicidecum, o glumă simplă, ci o metaforă plină de semnificații morale, situațiile comice abundente — de un comic dus pînă la teritoriul grotescului — pîrînd încărcătura grea a avertismentului serios că ceva în conștiința omului are tendința să se altereze : lipsa de în-

Alexandru Anghelescu,
Mihai Clita
și Virgil Flonda în
„O anecdotă provincială”

credere în semeni e începutul unei înstrăinări, înăşingurări, sălbăticiiri, abrutizări. E avertismentul unui dramaturg sovietic încrezător în forţa morală a oamenilor contemporani, dar necruţător cu semnele dintii ale degradării conştiinţei lor. Tânărul regizor Mihai Lungeanu, care a pus în scenă această piesă, înscrie anecdota într-un univers mai larg. Pentru aceasta, el realizează un colaj de ştiri, informaţii cotidiene din lumea largă, toate, referitoare la pericolul alienării omului în orice condiţie socială, situând, astfel, anecdota lui Vampilov într-un context universal, cu nefaste consecinţe asupra înţelesului exact al piesei. Iniţiativa, consumată în prolog şi în epilog, derutează. Desprins de aceste două momente neinspirate, spectacolul e ambiţios, are o tensiune ridicată, pulsează ritmic, în creştere, fiind bine susţinut de interpreţi: Alexandru Anghelescu (Homutov, îngerul), are o spaimă de biet animal încolţit, dar şi o violenţie bine mascată, nu încapă îndoială că el e la fel cu cei doi beţiivi prăpădiţi şi incapabili să înţeleagă un gest generos, singura lui mirare e că i se întâmplă, lui, ceea ce se poate întâmpla oricui altuia. Mihai Clita şi Virgil Flonda înfăţişează două haimanale abrutizate de alcool, doi inşi proşti şi violenţi, la rindul lor, spăimoşi, oameni de nimic, dar cu o fărîmă de omenie, care, pînă la urmă, va scilipi încurajator, promiţător, dătător de speranţă. Am spus de unde vine insatisfacţia faţă de acest spectacol. Eliberat, însă, de nefericitul colaj, spectacolul are profesionalitate certă, Mihai Lungeanu arătînd, prin el, două lucruri: că gîndeşte, chiar dacă nu cu destulă maturitate, încă, şi că ştie să lucreze cu actorii, să-i impulsioneze, să-i dezbare de unele deprinderi învechite, să-i scoată din tipare tocite şi să-i stimuleze în direcţia unor creaţii autentice. Adaug că decorul lui Radu Corciova (foarte frumos, sugerînd şi o parte din culisele teatrului, în care interpretii se pregătesc solemn să intre în scenă, înfăţişînd cu mijloace foarte expresive ponosita ca-

meră de hotel, în care se consumă cele douăzeci de minute cu îngerul) ajută mult spectacolul, înălţîndu-l, cum spuneam, la un nivel valoros, de calitate artistică incontestabilă.

ALEGEȚI-L SINGURI

de Ivan Bukovčan

Data premierei: 9 februarie 1978.

Regia: FLORIN FĂTULESCU. Scenografia: ȘTEFAN BARATH.

Distribuția: CORNELIA ALEXOI (Fauka); VIRGIL FLONDA (Ondrej); MIRCEA PENIȘOARA (Terczeak); SMARANDA PETRESCU (Rabjakova); FLORIN PLAUR (Dr. Sustek); NICOLAE GHERGHE (Uhrin); AVRAM RIRĂU (Un vagabond); ALEXANDRU ANGHELESCU (Tonko); ȘTEFANIA DONCA (Doamna); PAULINA CODREANU (Marika); DUMITRU PETRESCU (Fischl).

Alt tînăr regizor — dacă nu socotim lucrarea lui de diplomă, spectacolul cu *Omul invizibil*, la Teatrul Dramatic din Braşov, este chiar debutant — a montat al patrulea şi ultimul spectacol care ne-a fost prezentat: *Alegeți-l singuri* de dramaturgul slovac Ivan Bukovčan (piesă prezentată, cu un an în urmă, la Piatra Neamţ, sub titlul *Mai înainte de a cînta cocoşul*). Tînărul regizor se numeşte Florin Fătulescu şi, la prima lui montare, se arată foarte serios, foarte laborios, şi, prin alegerea acestei piese, foarte atent la semnalele grave ale contemporaneităţii. Dramaturgul slovac propune o situaţie-limită, cum ne-am deprins să numim astfel de situaţii. Un grup de ostatici trebuie să aleagă pe unul din grup, care să plătească — fireşte, cu viaţa — eliberarea celorlalţi. O noapte de tensiune se consumă, pînă la deznodămînt, şi, succesiv, membrii grupului se definesc, în raport cu această problemă de atitudine, de conştiinţă. Piesa nu e foarte interesantă, nici foarte originală (de pildă, *Oameni care tac* e, sub multe raporturi, mai izbutită), dar Florin Fătulescu găseşte soluţii spectaculoase pentru a o susţine, ajutat fiind şi de cadrul scenografic inspirat al lui Ștefan Barath. Desfășurarea acțiunii e nervoasă, raporturile

Data premierei: 22 martie 1978.

Regia: MIHAI LUNGEANU. Scenografia: RADU CORCIOVA.

Distribuția: ALEXANDRU ANGHELESCU (Homutov); MIHAI CLITA (Ancinghin); VIRGIL FLONDA (Ugarov); MIRCEA PENIȘOARA (Razilski); ROZMARIN DELICA (Stupak); MARILENA CĂTĂLIN (Faina); ȘTEFANIA DONCA (Vasiuta); GHEORGHE DOCEA (Un regizor de culise); FLOAREA PRECUP (O cabinieră); CHIRILĂ ENACHE (Un recuziter).

Dintre personaje, exacte, personajele definiindu-se clar și nuanțat. Fără artificii prioselnice, dar cu rezolvări simbolice notabile — ca moartea Vagabondului, de pildă, crucificat în capul scării care duce spre libertate — spectacolul arată un regizor plin de promisiuni, dar, mai cu seamă, reunește într-o ecbipă unitară, bine pusă în valoare, de astă dată, pe cei mai buni actori ai trupelor: Mircea Anghelescu, Nicolae Gherghe, Ștefania Donca, Florin Plaur, dintre maturi, Paulina Codreanu, Virgil Flonda, Avram Birău, Cornelia Alexoi, dintre cei tineri, arată altă față a colectivului, altă valoare, deschid alte perspective.

Pornind de la realitatea care ne-a fost înfățișată prin spectacolele prezentate, ce constatări se pot face, ce concluzii se desprind, ce deziderate se cer împlinite?

Teatrul „Valea Jiului” din Petroșani este, așa cum arată numele acestei instituții, un teatru al șirului de localități minere de pe toată Valea Jiului, în primul rând, este singura instituție cu acest profil din județul Hunedoara. De aici decurg răspunderi mari pentru acest colectiv, care este menit să slujească un public cu o structură deosebită, un public cu un profil statornic, distinct față de alte județe, un public despre care putem spune, în câteva cuvinte, că este alcătuit din oameni ai adâncimilor: mineri cu familiile lor, ingineri de mină, studenți ai institutului de specialitate. Alta este structura publicului, altul este profilul lui socio-cultural, la Cluj-Napoca, la Iași sau la Timișoara, ori la Galați sau la Constanța. Plecînd de la această realitate specifică, teatrul își alcătuiește — sau ar trebui să-și alcătuiască — un program politic-cultural cît mai apropiat de nevoile și de exigențele acestui public. Din cele văzute, nu putem accepta în întregime repertoriul propus în această stagiune. Dacă fiecare piesă dintre cele pe care le-am văzut la Petroșani, luată în parte, se justifică în repertoriu, judecate în ansamblu, dau o imagine mohorîtă, prea sobră, prea crispată. Spectatorii din Valea Jiului cer un repertoriu vesel, luminos; succesele Teatrului de Comedie — care a jucat, în toate localitățile, cu săli arhipline — stau cheazășie acestei afirmații. E de meditat dacă pe viitor nu ar fi cazul să se alcătuiască un afiș cu alt tonus vital, mai luminos, mai exuberant — cu atît mai mult cu cît trupa, în structura ei, pare a fi mai potrivită unor asemenea montări. Am aflat, în zilele șederii noastre la Petroșani, că, peste puțină vreme, poate peste un an, teatrul va beneficia de un sediu nou. E o cerință legitimă, chiar stringentă. Actuala clădire, fost cinematograf, este

neprimitoare, situată undeva la marginea orașului, dincolo de linia ferată, printre magazii și cotețe. Între timp, orașul s-a înălțat superb, blocuri mari de locuințe bucură ochiul, o Casă de cultură de toată frumusețea găzduiește alte manifestări cultural-artistice. Am văzut locul de amplasare a viitorului edificiu. Este cum nu se poate mai potrivit, în chiar inima orașului Petroșani. Darea în folosință a noului teatru va înlătura una dintre cele mai însemnate bariere care desparte, încă, vrednicul colectiv de publicul său. Deocamdată, am asistat la seri de spectacole, la premiere chiar, cu săli pe jumătate goale. Nu putem trece totul pe seama cauzelor obiective. Există multă incertitudine în alcătuirea programului săptămînal, se face simțită absența unei popularizări susținute și permanente a activității teatrului. Secretariatul literar al teatrului (alcătuit din două cadre tinere, bine pregătite, cultivate, entuziaste), nu are în suficientă măsură conștiința răspunderii ce-i revine în relațiile cu spectatorii. La rîndul lui, directorul, înzestrat actor Nicolae Gherghe, se lasă copleșit de obligații administrative și pierde perspectiva activității, din unghiul de vedere politic-cultural.

Toate aceste observații s-au rostit prietenește, dar deschis, răsplat, în discuțiile care au avut loc. Colectivul, conducerea teatrului, organele județene de îndrumare și control au socotit, cum socotim și noi, că o asemenea înțîlnire de lucru a fost binevenită. Cu speranța că ceea ce s-a dobîndit în această stagiune nu se va pierde, cu încrederea că acest colectiv, acum întărit cu regizori și cu actori tineri, se va consolida și pe viitor, așteptăm o înțîlnire de lucru, la Teatrul „Valea Jiului” din Petroșani, care va prilejui, fără îndoială, constatări îmbucurătoare pentru toată lumea.

Virgil Munteanu

